

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Tanárok dolga.

Az Országos Református Tanáregyesület a húsvét utáni napokban tartotta közgyűlését, amint hallik nem valami túlságos nagy érdeklődés mellett. A kisebb arányú látogatottságnak bizonyára oka a gyűlés határszélre helyezett székhelye is és a mostani gazdasági élet nehézsége is. A Tiszántúlról kivált felfizetésből élő tanárnak Pápára utazgatni nem igen telik.

Pedig ennek az Országos Református Tanáregyesületnek talán éppen a mai időkben kellene hivatását a legnagyobb mértékben betölteni. Sok a tanárok baja, jobb nem is beszélni róla. A tanítással foglalkozást megint rabszolga sorsnak kezdik tekinteni. Érdekes volna összeállítani kimutatást arról, hogy a külön státusokba osztott tanárok meg pl. a bírák javadalmozása tekintetében az utóbbi években milyen változások állottak elő s hogy mennyire megromlott a javadalom aránya a tanárok rovására. Ennél is nagyobb, hogy serege áll előttünk a közoktatásügy súlyos kérdéseinek is. Az elemi oktatás válságba jutott már azért is, mert se könyvre, se tanszerre nem telik. A középfokú oktatást agyonreformálták és most a tanulás nyugodtabb menetének elhárítása végett megint reformálni kezdik. A felsőoktatásnak súlyos problémái nem is az újabb időkből valók, de természetesen megsokasodtak a középiskolai oktatás eredményességének hanyatlásával. Ami pedig külön a református oktatásügyet illeti, ebben a tekintetben százszorosra emelve látjuk az oktatásügy körében mutatkozó bajokat, ami szegény református egyházunknak és híveinek nyomoruságos állapota miatt.

Nem lehet tehát megnyugodni abban hogy az Országos Református Tanáregyesület olyan-amilyen érdeklődés mellett megtartotta a maga közgyűlését és hogy azon bizonyára igen ékes elnöki megnyitó beszédek és igen tanulmányos előadások hangzottak el, nem lehet megnyugodnunk abban, hogy ez a nagyhivatású egyesület ahelyett, hogy eredeti célkitűzése szerint a református tanügy mindenféle munkásának összefoglalása volna, hova

inkább fiók-középiskolai tanáregyesületté zsugorodik össze, sőt a református középiskolák tanárainak is csak egy részét tudja magához vonzani.

Minden közelebb állhat hozzánk, mint akár a nemzet, akár különösen az egyház kebelében szakszervezetek létesítésére törekedni. De azt hisszük, hogy a mostani viszonyok között sokszoros szüksége van a tanítással foglalkozó valamennyiönknek összefogására. Különösen pedig az oktatásügy református vallású és református szellemű munkásainak összefogására.

Sajnosan tapasztalni kell, hogy azok a református hittestvéreink, akik állami iskolában nyernek alkalmazást, mind nagyobb mértékben kiszorulnak a református szellemi közösségből. Nem kisebb aggodalmat okoz a református iskoláinknál alkalmazva levő tanerők szellemének vizsgálata, mert sokszor annak a meglátására vezet, hogy a magunk iskoláiban is csak keresztlevél szerint reformátusokat találunk.

Meg vagyok győződve arról, hogy a tanügy különböző fokon munkálkodó munkásainak számtalan sok közös, nagy szellemi és anyagi érdeke van. Amha nem volna is, a pedagógia nagy kérdései valamennyiönket egyaránt érdekel s az egyetemi professzorra éppen úgy ráfér, hogy a tanítványával bánásmódot jó elemi iskolai tanítóktól is tanuljon, mint megfordítva. A református szellemnek együttesen és minden fokozaton ébrentartása pedig nemcsak egyházi, hanem nemzeti szempontból is kötelességünk.

Évekkel ezelőtt már felhívtam a figyelmet egyizben arra, hogy az ország minden református oktatóját, az egyetemi tanároktól le az elemi iskolai tanítóig, akár milyen típusú iskolánál alkalmazottakat, egységes, nagy szervezetbe kellene tömöríteni és ilyenmódon biztosítani a tanügy magyar református munkásainak egységes, nemzeti és vallásos szerepét. Ezt a gondolatot most újból bátor vagyok figyelmébe ajánlani mind a tanároknak, mind a tanítók országos egyesületének, mindazoknak a

református közoktatásügyi kiválóságoknak, akik ezidőszerint nem találják meg helyüket a meglévő egyesületekben. Nem új egyesület létesítésére, hanem a meglévők összeolvasztására van szükség, közös célok felé, közös erővel munkálkodásra. Ha igaz, hogy aki megbontja az egységet, parancsolhat, akkor az is igaz, hogy aki az egységet létrehozza, parancsolni tud.

KÖZÉLET

Politizáljon-e a lelkipásztor?

Így tenni fel a kérdést — nézetem szerint — erőszakolt s az igehirdetés igazi mivoltának nem ismerését mutatja. Ám, ha mégis felelni kell rá, értve politizálás alatt azt, amit e szó tiszta jelentése megenged, a felelet csak határozott „nem” lehet. Az orvos azért orvos, hogy gyógyítson, a földműves azért földműves, hogy a földet munkálja, a pap azért pap, hogy az Igét hirdesse. Régi igazság, hogy minden mesterség csak úgy válik igazán hasznos tényezővé az élet nagy műhelyében, ha teljes odaadással végzik. Mennyivel inkább elmondható ez a hivatásról, amilyen pl. a helyesen értelmezett igehirdetés? Az erő szétforgácsolása még a sok talentumos kiváltságosoknál is kontárságra vezet, már pedig amennyire nincs becsülete — és méltán nincs — a lovat megnyilazó kovácsnak, vagy a ruhát elszabó szabómesternek, éppen úgy se nem oszt, se nem szoroz komoly ember szemében a dilettáns intellektuel. Röviden: a politizáló lelkipásztor éppen olyan bosszantóan szánalmas és nevetséges figura, mint a politizáló csizmadia. A csizmadia tehát csak szívelje meg a neki adott, régi, jó tanácsot, a lelkipásztor pedig csak hirdesse az Igét, melynek szolgálatát magára vállalta. *De az Igét aztán hirdesse a maga teljességében és veggítellen tisztaságában.*

A Bibliában nemesak az Ige tiszta bűzját találja meg a lelkipásztor; élébe magaslik ott a Magvető alakja is; előtte és utána az Ige nagy szolgálói: a próféták és apostolok. Nemesak azt találja meg, amit hirdetni kell, hanem azt is megtudhatja onnan, hogy miért és hogyan kell azt hirdetni. Tartalmat, célt és módszert egyaránt. „Embernek fia, őrállóul adtalak Téged Izrael házának, hogy ha szót hallasz számból, megintsed őket az én nevemben.” (Ezékiel 33: 7.) „E mai napon népek fölé és országok fölé rendellek téged, hogy gyomlálj, irts, pusztíts, rombolj, építs és plántálj!” (Jer. 1: 10.) „Kialts teljes torokkal, ne kíméld; mint trombita emeld fel hangodat és hirdesd népemnek bűneiket...” (Ézs. 58: 1.) „Az ég és föld elmulnak, de az én beszédeim soha el nem mulnak.” (Luk. 21: 33.) „Elmenvén e széles világra, hirdessétek az evangéliumot minden

teremtésnek.” (Márk 16: 15.) „Valaki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a menyneknek országában a legkisebb lészen.” (Máté 5: 19a.)

Csak e néhány bibliai idézetből világosan kitűnik, hogy: az Ige örök, egyetemes s hogy megesonkítás, vagy hozzátoldás nélkül kell és szabad csak azt hirdetni. Örök az Ige, azaz elévülhetetlen. Nem emberi bölcsesség alkotta igazság, hanem Istentől adott életnorma. Ítélet. Kárhoztatás és helybenhagyás. Halálkiáltás mindenre, ami ellenkezik vele, ami bűn. Egyetemes az Ige, azaz minden emberre kötelező érvényű: nemre, fajra, foglalkozásra való tekintet nélkül. Az Ige minden emberi cselekvés egyetlen, hiteles mérővesszője. Az *igehirdetés tehát nem korlátozódhatik az élet egyik, vagy másik területére s a hivatását helyesen értelmező lelkipásztor számára nincs politikuss, gyári munkás, kispasztor, napszámos és gróf, hanem csak cselekvő ember, mint az igehirdetés tárgya.* Feladata nem lehet egyéb, mint az Ige választó vize alá vetni a cselekvő embert, hogy kitűnjék, mi benne a jó s mi a kivetni való. Az Ige drága adományának tisztító és emelő ereje éppen ebben van! Ha most már tekintetbe vesszük, hogy a társadalmi életben alig van még egy olyan terület, hol a jó és rossz, az igazság és hamisság, a becsület és alacsonyosság oly ádáz harcát vívná, mint éppen a politikában, csak természetes, hogy az igehirdetésnek akad tenni-ülője a politika mezején. *Ily értelemben tehát nemcsak szabad, de kell is politizálni a lelkipásztornak. Politizálni, azaz: alkalmazni az Igét a politikai élet cselekvő egyedeire.* Amelyik lelkipásztor — bármilyen okból — teljesen kikapcsolja az igehirdetés teréről az életnek azt a darabját, melyet politikai tevékenységnek nevezünk, éppen úgy vét az Úr parancsa ellen, mint az a másik, aki politikai program-adással, aktív politika folytatásával véli szolgálni istenországát ügyét. Mindkettő félreismeri hivatását. Előbbi megesonkítja, utóbbi lefokozza az Igét magát. Megesonkítja, mert az Ige az egész emberi élet végett adatott, már pedig a politika szerves része ennek; lefokozza, mert az Ige több és más emberi bölcsesség alkotta igazságnál; nem is szólva arról, hogy a politikában a megalkuvás vezérszerepet játszik, ami viszont homlokegyenest ellenkezik az igehirdetéssel. Különben nem is volna politika. Mi juttott osztályrészül ama politikusoknak, kiknek életében uralkodó hatalom volt az Ige, az Igazság bátor megmondása és védelmezése? Bitófa, vagy golyó.

A politizáló lelkipásztor tehát a harmadik ponton is vét az Ige ellen s nem lehet rokonszenves senki előtt, aki tisztában van az igehirdetés igazi mivoltával. De nem lehet az laikus ember szemében sem, mert hivatásának önkényes félreértelmezése mellett az esetek nagyobb százalékában előbb-utóbb politikai

szélkakast csinál belőle az emberi hiúság vagy érdek s legfeljebb arra jó, hogy miatta elforduljon az egyháztól, sőt az evangéliumtól minden jóízű és rendes gondolkodású ember, vagy, ami szintén nem ritka, hogy politikai szekciókká szakgassa a gyülekezetet.

Összegezem mondanivalómat: ne legyen a lelkipásztor soha és semmi körülmények között se politikai pártvezér — akármilyen pártról legyen is szó —, ne folytasson önálló politikát a papi palást alatt, mert ezzel a múlt értékű és érvényű emberi igazságok régiójába rántja a védelmére bízott isteni ajándékot, az örök Igét még abban a feltételezhető legjobb esetben is, ha a politika szövevényes útvesztőin kitalálja magát s nem válik neveléses dilettánsá hozzáértő emberek szemében. De legyen politikus abban az értelemben — s e sorok éppen ezért íródtak —, hogy járjon nyitott szemmel a világban, vigyázza éber figyelemmel az élet küzdőterét s ott, ahol saját vérei, faluja, megyéje, egyháza, hazája sorsát intézik, ne maradjon soha tétlen szemlélő, hanem kövesse az Ige útmutatását, joglajlon állást mindig az igazság mellett a sorsintéző fórumok viadalaiban, mint azok élő lelkiismerete. Legyen engedelmes szolgája az Igenek, alkalmazza azt megcsonkítás és hozzáadás nélkül minden cselekvő egyénre, vagy testületre kivétel nélkül még akkor is, ha ezzel kellemetlenséget, üldözést, vagy akár halált is von magára. Mert, hogy ilyenekre számíthat, az bizonyos. A tanítványoknak adott útravaló-bátorítás neki is szól: „Ne féljete azoktól, akik a testet ölik meg. . . .” (Mt. 10 : 28.) E jézusi szavakban ott sötétlik minden kor igehirdetője számára a hányattatás, üldözés, sőt halálra-adás lehetősége, ami a történelem folyamán már nem egyszer valósággá is vált. Emberileg nem nagyon is érthető-e hát, ha a történelmi egyházak igehirdetői annyiszor megalkudtak és megalkusznak a világgal, hogy annyiszor váltak és válnak árulóivá az Írásnak? De vajjon változtat-e ez csak egy jöttányit is a Jelenések könyvének sanctioján: „Bizonyoságot teszek pedig mindenkinek, aki e könyv prófétálásának beszédeit hallja, hogy, ha valaki ezekhez hozzátesz, e könyvben megírt csapásokat veti Isten arra és ha valaki elvesz e prófétálás könyvének beszédeiből, az Isten annak részét eltörli az élet könyvéből.” (Jel. 22 : 18—19.)?

Párizs.

Farkas Ignác.

Válasz a „Beregí sérelmek“-re.

Csatáry Jenő lelkész úr hosszabb cikket küldött be hozzánk, melyben egyebek közt a következőket mondja:

Dr. Seeberg Béla vásárosnaményi ügyvéd úr — ki már csak azért is tiszteletben áll előttem, mert róla presbiteriumom több tagjától, kikkel atyafiságos viszonyban van, sok szépet és jót hallottam, akit ezért mi karöltve emelni is igyekszünk — e lap hasábjain megleckéztet

engem s egyben direktívákat állít elém. Jól-lehet tisztában vagyok azzal, hogy mi az ember kötelessége s közelebről: mi a lelkész előtt az a cél, amit a Krisztus dicsősége munkálásában szem előtt kell tartania, mégis hálás köszönetet mondok neki azért, hogy rámutat — mint világi ember — a papi palástot választási harc prédájává tevő mozzanatokra, valamint szíves tanácsáért, hogy megszüntetve minden ellen-ségeskedést, nyujtsak kezét „ellenfelemnek” a közös egyházi munkára.

Azonban legyen szabad a köszöneten kívül néhány megjegyzést is fűzni közleményéhez.

Nagy igazsága van abban, hogy „a normálisabb, régi jó idők választási küzdelmei”-ben bizonyos mozzanatokról „a kívülálló közönség rendszerint tudomást sem szerzett”. Így van ez most is mindenütt. Az egyházak vezérei maguk döntenek el egymás között: ki méltó valamely egyházi tisztség betöltésére. Az ellentétet is maguk simítják el, ha vannak ilyenek és . . . kész a béke, dolgozik mindenki egy célért: az Isten szuverenitásaért tisztapalástartással és a palást alatt szerettől dobogó szívvel. Csak ezt a szegény Bereget fogta meg az átok. Csak felettünk suhog az isten-ostor. De megérdemeljük, mert vannak bűneink feleszámmal. — Ha Beregben valaki „prédára vetett palástrol” merészel beszélni, megteheti, csak aztán jó helyen keresse az okot, ott, ahol tényleg van és ne igyekezzék más mezőkön utóérni a bűnbakot, mert azt így sem lanszirozással, sem sereges hajtással ellőni nem lehet.

Szeretettel kérem ügyvéd urat: járjon csak most is a templomba, mint valamikor tette, vagy vegye elő pihenő óráiban az Igét, mindjárt megváltozik „a naiv feltevése”. Az a merő Szeretet, akinek képében járunk az emberek között, keblére ölelte ugyan az alázatost, a bűneiből könnyek árán megtérő bűnöst, de hányszor felemelte szavát: „jaj néktek, képmutató írástudók és farizeusok”.

Vállalom az ódiumot azért is, hogy egy bántó hírre Tiszaadonyban — hol felnevelkedtem s ahol atyám, mint lelkész hosszú évtizedeken keresztül irtott és plántált — megjelentem a gondnoknál és a községi bírónál: egykori játszótársaimnál és felvilágosítottam őket, hogy egy egyházmegyének, mint erkölcsi testületnek az élére milyen ember nem való. Tettem ezt azért, mert valaki ott is személyesen járt saját érdekében a lelkésznel és a gondnoknál, továbbá azért, mert értésemre jutott az is, hogy egy tanácsbíró a községi bírót, aki nem is presbiter, arra igyekezett rábeszélni, hogy a presbiteriumot az általa megjelölt útra térítse, sőt az illetőt voksszerzésre magával is vitte Mátyusra. Én úgy érzem, hogy az én választásba való beleszólásom, mely igazán az egyházmegye presztizsét szolgálta, egészen más-ként bírálható meg, mint a tisztújítást elrendelő egyházmegyei közgyűlés előtt a saját érdekében hetekkel elindult lelkész és segítőársai

ildomtalan és ethikai alappal egyáltalán nem bíró faluról-falura járása. Én az egyházmegye tekintélyét szolgáltam, mások annak nevetességétételen dolgoztak. Igaz: mindenki azt hiszi, hogy az ő részén áll az igazság. Én ezt nem vindikálom magamnak, szerintem a Krisztus igazsága az egyetlen és irányadó. Hogy ez az igazság makulanélküli tisztaságot parancsol, arról nem tehetek. Elvem az, hogy a parancsot teljesíteni kell.

Sajnálatos én előttem is ez az egész ügy. Én már régebben is befejeztem volna s ezt ki is mutattam azzal, hogy a Kelemen Gyula lelkész úrnak cikkemre írott nyiltlevelére — mit tudomásom szerint néhány beregi lelkésznek megküldött —, egy, csak neki küldött nyiltlevelével válaszoltam. Jeleztem ugyan, hogy becses engedelmevel az övével együtt beküldöm közlés végett, de mert nem kaptam felhatalmazást t. i. az ő levelére, elállottam mindentől. Ha úgy tetszik, jelen soraim után pontot teszek s amire kér az ügyvéd úr: kéznnyújtásra szíves-örömet hajlandó vagyok, annál is inkább, mert az én kezem nem igen szokott magam felé görbülni, mindig nyújtva van. De mint mindennek, ennek is van feltétele: az alázatos beismerés és vezeklési idő. Nem akarok nagyképű lenni és azt mondani, hogy nincsen bűn énbennem, mert akkor magamat csalom meg és igazság nincs énbennem. Nekem is voltak már botlásaim az életben, de voltak ezek miatt könnyekkel átvirrasztott éjszakáim is. Ha Kelemen Gyula lelkész úr fel tud sóhajtani a publikánussal: „Atyám! légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek” — én leszek az első, ki keblemre ölelem.

Isten áldása legyen önnel és mindazokkal, akiknek a Krisztus mindenekben.

*

Ezzel a beregi sérelem ügyében a vitát lezárjuk. Szerk.

Hogyan lett volna jobb?...

(Perelhetellen írás.)

A láz nem hagyott békét éjjelente és sok mindent meghánytam-vetettem. Milyen ügyesen fogja fel a dolgokat és milyen bátran ír ez a Fejszés Endre, az én ösmeretlenül is tisztelő barátom. Köszönöm és hiszem, hogy még találkozzunk. Olyan kicsi a világ.

Milyen okos, rendszerező ez a Kiss Lajos. Hát még ha annyira ismernétek, mint én. Együtt diákoskodtunk... együtt dolgoztunk.

Sorban jöttek a többiek is. Szomorú, kisemberek, képmutató nagyok. Azután különböző témák. Ha éjszaka nem lett volna, ha leírhattam volna! De érdemes-e? Hiszen úgy elszikkad, úgy elmerül minden jó gondolat!...

Nem kell sajnálni ezt, hiszen minden jó gondolat és írás elvégzi a maga feladatát. Nem

baj, ha meghal. Nevel, szül maga helyett és maga után újakat, jobbakat.

Mi egyszer kivénülünk. Jönnek utánunk, akiket mi nevelünk. Jaj, milyenek lesznek ők?!

Milyenek vagyunk mi?... (Félálomban a szívemre feküdtem.) Nekem az volt a felfogásom — mondja egyik éji látogatóm —, hogy lelkészi hivatalomat, úgy, ahogy ellátom. Neki-fekszem a vagyonygyűjtésnek és mikor már biztos lesz a családom jövője, ám jöjjön a belmisszió, jöjjön a gyülekezet gondja, de az első én vagyok.

Célomat elértem, de... gyermekeim elhaltak, gyülekezetem elzüllött. Vén vagyok. Hova menjek és mit csináljak földemmel, házzammal?...

Én tudtam, hogy első a hivatás és én első-sorban az Úr szolgálja vagyok — szól a másik beteglátogatóm —. Családomat, gazdálkodásomat elhanyagoltam. Szívvel-lélekkel híveimért fáradoztam. Igazi lekipásztor voltam. Legalább is az akartam lenni. A szolgálat időnap előtt felőrölte életemet. Soh'se kerestem a magam dicsőségét, csak Istenét. Most nem való vagyok semmire. Nagy családom nyomorog és szemrehányásokat tesz. Jobb lett volna vagyont gyűjtenem először!...

Azt hittem, hogy mindennél többet ér a nagyok, az urak barátsága — telepedett ágyam mellé egy harmadik kolléga —. Ők bent vannak a vármegyénél is, az egyházmegyén is. Gyermekeimet az ő segítségükkel könnyű lesz elhelyeznem. Együtt mulattam, vadászgattam és barátkoztam velük. Nagy házat vittem. Harangozásokkor még húzta a cigány. (Tanító úr végezte el az istentiszteletet!...)

Feleségem vagyona ráment. Gyermekeim rosszul tanultak. A barátok meghaltak, elköltöztek, elmaradtak. Szegény vagyok. Gyermekeimet ruházni, taníttatni nem tudom. — Hogyan lett volna jobb?...

Mind ezzel gyötörtek lázamban... (Jobboldalra fordultam.) Késő a bánat, válaszoltam nekik, különben is más dolgom van. Nem látjátok mennyi könyv, újság és papiros van előttem. Ezt nekem mind el kell olvasnom és tele kell írnom.

Hát mit akarsz te, felelték, biztos már a jövőd, vagy esperes, vagy püspök, vagy te vagy római pápa?...

Egy percre meghökkentem, aztán szoltam: Én az Úr Jézusnak, őszintén, szegény és jámbor szolgálja vagyok. Az Ő kezében biztos az életem és boldog a halálom! A többi nem érdekel! Menjetez haza!...

Elaludtam.

Kósa Béla.

Az „árva“ szónak csak a szavadban van meg a távlata s azonnal elvész az, ha egy bélyeget fel kell ragasztanod?

„Egymás terhét hordozzátok...“

Szörnyűköttem Nick Carter kalandjain, szívemet összeszorította Knut Hamsun, Dosztojevszkij, Dickens stb. regényalakjainak emberfölötti nyomorúsága és a két véglet között sokszor megdöbbenették lelkemet történetek és életsorsok... de soha olyan olvasmányt, soha olyan megrázó, idealizmust, világba, emberekbe, testvériségbe vetett hitet félkézzel sarokba vágó olvasmányt, mint a tegnapi.

Egy csomó levél feküdt előttem, papírnak kevés... kiábrándulásnak... számomra... túl sok. Hármát, négyet elolvastam, a többihez nem volt erőm. Még soha meg nem döbbenett így semmi, csak egyszer az, amikor Krisztus kínszenvedéseinek, világból, emberekből való kiábrándulásának igazi értelmére rájöttem... De Krisztus Isten fia volt!... A levelek írói pedig csak emberek... „Lelkész Testvérek“ voltak, nem a szó „katedrai“ értelmében, hanem úgy, ahogy az ember csak a nyomorúságban és reménytelenségben tud — *Testvére* — lenni az embernek.

Szörnyű volt... Nem tudtam mit tegyek? Tán leborulni kéne és fel sem kelni addig, míg Isten meg nem hallgat... vagy még erőm bírja...? Vagy még hamarabb talán... — hiszen ez lenne a rendje... — azokhoz kiáltani, akik egyházon belül és kívül sorsunkat intézik?!

Igen, így kell tenni, hiszen van még itt erő, szeretet, jóság, megértés... van még ereje, büve az igének „egymás terhét hordozzátok...“ ... s aztán majd Isten is megsegít. Kiáltok hát! Olyan nagyot, hogy hasadoznak lelkem házának falai. Ezt meghallják tán, hiszen Dunántúlról, Felvidékről idehallatszott lelkész testvéreim kiáltása... Halló! Halló! Lelkész testvérek! Nagyok, kicsik és nagyon kicsik! Tudjátok-é hová jutottak testvéreitek? Tudjátok-é, hogyha kiadnánk e leveleket és ti is olvashatnátok, sok időre álmatlanná tennék éjszakáitokat, keserűvé napjaitokat. Most még nem tesszük... De lehet, hogy eljön az idő...

Most még hiszek az Ige varázsában, cselekvő erejében „egymás terhét hordozzátok...“ Hiszek abban, hogy testvérei vagyunk egymásnak, nemcsak ünnepnapokon, hanem sokkal inkább a szürke hétköznapiakon!?! Így van-e ez?... Igaz-e ez?... Jaj! csak ki ne ábrándítsatok teljesen! Tegyetek valamit! Adjatok tartalmat, értelmet, cselekvő erőt az Igének „egymás terhét hordozzátok!“ Mert — bocsánat — most üres, fájdalmasan, Krisztustalanul üres. És üres lesz addig, amíg én a magam három hónap óta nem kapott 158-ával polgári jólétnek „örvendek“, azokhoz képest, akik... „Tempora mutantur...“ Valami „evolúcióról“ van szó... Ki érti az idők szavát és jeleit?

Egy drága tanárunk egyszer azt mondotta: „az lenne az ideális, ha minden lelkész szegény volna“. Drága tanárom! Nem megy!

Ez már nem megy! A szegénység lehet áldott, nevelő hatású... de a nyomorúság? Nem az enyém... családomé, értetlen gyermekemé... ez nem felemelő, nevelő, ez megalázó, lesújtó. Talán páli lelkek kellenének... de mi... nagyon is gyengék vagyunk. Tartalmat az Igének „Lelkész Testvérek!“ Hogyan? Ezt még én nem tudom, de hiszen „én“ hogy is tudhatnám?! Ne higgyétek, hogy ez túlzás! És ne higgyétek, hogy magamért jajgatok; nem, mert én tegnaptól kezdve nem panaszkodom és gazdagnak érzem magam, a meg sem kapott 158-cal. Nem én kiáltok. A tegnapi olvasott levelek írói kiáltanak, rajtam keresztül. Az ő nyomorúságuk, megaláztatásuk el nem mondható keserűségük tegnaptól kezdve az enyém. (Igaz, nem sokat érnek vele.)

Az ő érdekükben, Lelkész testvérek! Tartalmat, értelmet, cselekvő erőt az Igének: „egymás terhét hordozzátok...“

Biharugra.

Fejlesztés Endre,
református lelkész.

TUDÓSÍTÁS

A debreceni egyházmegye

folyó hó 12-én tartotta rendes ülését Debrecenben. Újabban ez az egyházmegye is évenként csak egyszer gyűlésezik öszszel, most a tavaszi összejövetelre az újból megválasztott tisztikar beállítása adott különösebben okot. A régi, érdemekben gazdag tisztikar nem változott ugyan, mindössze két tanácsbíró: Barabás Samu és dr. Hajdú Gyula választattak el, mint újak és tettek esküt, mégis szükséges volt a választás eredményének a szankcionálása s a tisztikar hivatalos instalálása. Boldog örömmel választottuk meg és állítottuk népes és tekintélyes egyházmegyénk élére újból F. Varga Lajos esperest és Kulin Imre gondnokot. Mindkettő öreg ember már! Jóval túl a 70-en. Azért testben és lélekben mindketten épek és erősek. Fáradhatatlanok a szolgálatban, buzgóak a könyörgésben, bírják az ítélettartásban és atyák a szeretet gyakorlásában. Istennek különös kegyelme az, hogy ebben az ítéletes időben egyházmegyénk élére ezeket az öreg, bölcs embereket állította és rendelte. Mindannyian ennek a kegyelmi ajándékozás megnyilvánulásának hatása alatt állottunk, amikor vezéreink szolgálatukat újból felajánlották.

A tárgysorozat mindössze 40 pontból állott. Mindvégig nagy figyelem és komoly érdeklődés nyilvánult meg az ügyek tárgyalásánál s több értékes hozzászólás hangzott el.

Néhány egyház itt is gondol már arra, hogy iskoláját átadja. De kinek? Az állam hártja a terhet a politikai községre, a község tiltakozik az átvétel ellen. Hová jutottunk! Ügylátszik mégis csak mi, helyesebben az egy-

ház voltunk, vagyunk és leszünk az iskoláknak legjobb és leghűségesebb édesanyja. Reméljük, hogy ez a néhány egyház is megtarthatja továbbra is magáénak iskoláit.

Debrecen aziránt tett felterjesztést, hogy az ú. n. takarékosági nap október 31-ről másik napra tétessék át. Nagyon helyes.

Hallottunk még néhány adásvételről és függőkölcsön felvételéről is.

Élénk vita és komoly hozzászólások közepette tárgyalta a gyűlés azt a nem mindennapi esetet, miszerint egy nagy gyülekezet egyik lelkipásztora — valószínűleg túlbuzgalomból — határozott terminus beállításával komoly ígéretet tett vasárnapi prédikációjában a templomi gyülekezetnek a revízió eljövételére. — Esperes intse és figyelmeztesse ezt a lelkészt arra, hogy a katedrát jóslások bemondására — bármilyen szent és magasztos földi dolgra vonatkozik is az — ne használja.

Végezetül a sokat emlegetett és sürgetett lelkipásztor — továbbképző kurzus ügyével foglalkozott a közgyűlés s úgy határozott, hogy egy ilyen tanfolyamot meg e nyár folyamán rendeztet éspedig Debrecenben a debreceni Tisza István-egyetem hittudomány tanárkarának felkérésével és szíves közreműködésével. Az ügy előkészítésének, nemkülönben az egész tanfolyam irányításának és megrendezésének munkáját egy négytagú bizottság végzi, amely bizottságnak élén lapunk egyik szerkesztője: dr. Révész Imre dékán-professzor áll. Erről a dolgról e lap jövő számában már részletesen fogunk írni.

Délután egészen jelentéktelen bírósági ügyeket, leginkább közigazgatásiakat tárgyaltak.

A gyűlés áhitattal kezdődött és áhitattal végződött.

Sz. I.

A középszabolcsi református egyházmegye

április hó 4. és 5. napjain tartotta tavaszi közgyűlését Nyíregyházán Porzsolt István esperes és Mikecz István egyházmegyei gondnok elnöklésével. A közgyűlést tanácsbírói értekezlet előzte meg, amelyen megvitatás alá kerültek azok az ügyek, amelyek természetüknél fogva részben nem is voltak közgyűlés elé terjeszthetők, részben pedig előreláthatólag hosszabb vitára adtak volna alkalmat a közgyűlésen.

Ennek a tanácsbírói értekezletnek köszönhető, hogy a 46 pontból álló tárgysorozat nagyobb vita nélkül le volt tárgyalható.

A közgyűlés Porzsolt István lélekemelő buzgó imádságával és elnöki megnyitó beszédjével kezdődött. Megnyitójában fájó érzéssel mutatott rá egyházaink súlyos anyagi helyzetére; aminek okát az áldozatkészség megfogyatkozásában látja, ami azonban csak részben vád a gyülekezeti tagok ellen, nagyobb részben önvád az örállókkal szemben, akik nem tudtuk az egyházat és annak intézményeit nélkülöz-

hetetlenné tenni az egyház tagjainak szívében. Ne csodálkozzunk rajta, hogy a nehéz időkben, az egyházfenntartás terheitől igyekeznek legelőször szabadulni sok helyen a rövidlátó emberek, akik az egyház intézményeiből reájuk áradó hasznot és áldást közvetlenül nem látják.

Rámutatott az elnöki megnyitó arra a kiáltó igazságtalanságra, hogy ugyanazon egyházban, illetve községben az egyik tanító, aki állami, pontosan megkapja fizetését, míg a másik tanító, a református felekezetű, hónapok óta nem kap egy fillért sem s valósággal éhez. Közgyűlés felír az Egyetemes Konventhez, hogy keresse meg a vallás- és közokt. minisztert, hogy a nem állami iskolák megsegítését célzó, régen beigért törvényjavaslatot terjessze be már a törvényhozás elé, valamint az adócsökkentési és tandíjkárpótlási államsegély ügyben is rendelje el a revíziót s ezeket újból állapítsa meg, hogy az egyházak anyagi összeomlása elkerülhető legyen.

Az esperesi jelentésből örömmel értesült közgyűlés a nyírbátori református műemlék-templom restaurálására engedélyezett 45,000 P államsegély engedélyezéséről, amivel szemben az egyház a templomi felszerelés egy részét a Nemzeti Múzeum részére engedi át elidegeníthetetlen letétként.

A közigazgatási ügyek közül az apagvi stóla-ügy és a tiszarádi lelkészi javadalmi földnek a hitelező részére örök tulajdonjoggal leendő átengedése váltott ki nagyobb vitát. Az előbbi ügyben az érdekelt lelkész vitatta, hogy a presbitérium határozata a stóla-ügyben nem igényel felsőbbhatósági jóváhagyást, közgyűlés azonban a törvény alapján ragaszkodott az egyházmegyei és egyházkerületi jóváhagyáshoz.

A tiszarádi egyház 28,600 P adósságot vett fel templom- és iskolaépítésre s a kölcsönt január 1-én kellett volna visszafizetnie. Miután fizetni nem tud, át kell engednie 50 magyar hold földet a hitelezőnek, hogy adósságától megszabaduljon. A per, amivel a hitelező az egyházat fenyegeti, az egyház végromlását vonná maga után s így nehéz szívvel ugyan, de kénytelen volt közgyűlés az elidegenítéshez hozzájárulni, kikötve szerződésileg az egyház részére a visszavásárlási jogot.

A közgyűlés Bokross Elek imádságával zárult. Ebéd után bírósági ülés tartatott, amelyen egyházi adó elleni felebbezések tárgyalattak s az ibrányi lelkészválasztás ellen beadott felebbezés elutasított s Szondy István megválasztása jóváhagyott.

G. J.

Harmonium-avató ünnepség Tiszabezdén.

Bensőséges örömmünnepe volt a tiszabezdédi református gyülekezetnek 1933 április 2-a. Ezen a napon avatta fel ugyanis ünnepélyes külsőségek mellett a legnagyobb benső öröm

érzésével orgona-harmoniumát. Régi álma valósult meg a tiszabezdédi nemes gyülekezetnek. Régen készültek már a hívek, élükön lelkipásztorukkal: László Alberttel, hogy templomuk számára egy harmoniumot szerezhessenek. A nehéz, napról-napra rosszabb gazdasági helyzet azonban mindig elodázta tervüket. Dr. Fenyő Miksa, a kerület országgyűlési képviselője látva a gyülekezet vágyát, amely annak számára ma szinte kivihetetlen volt, megértő szívvel, igaz keresztyéni szeretettel magára vállalta egy 1000 pengős harmonium vételárát.

Az ünnepély a templomban kezdődött, ahol Porzsolt Ferenc tiszaszentmártoni lelkész, egyházmegyei főjegyző imádsága után Kun Szabó Gyula esperes hirdette a templomot zsúfolásig megtöltő mintegy 1000 főnyi gyülekezetnek az ígét. A helybeli református vegyeskar — melyet Arató Kálmán h.-tanító vezényelt — két szép alkalmi énekszámot énekelt. Kertész Ilona ifj. egyleti tag pedig László Ödön besenyődi lelkész alkalmi költeményét szavalta. Kun Szabó Gyula esperes avatóbeszéde után megszólalt a harmonium gyönyörű, erős, tiszta orgonaszerű hangja, melyet Berecz Ottó harmonium-művész csalt ki belőle, hogy attól a pillanattól kezdve vezesse az imádkozni vágyó lelkek éneklését. A Himnusz énekelte el még a nagyszámú helybeli és a környék falvaiból egybegyűlt örvendező gyülekezet.

A templomi ünnepély után az ifjúsági egyesület műkedvelői szép sikerrel adták elő a vidékről egybegyűltek számára a „Felhő Klári” című háromfelvonásos népszínművet. Az előadás után az egyházközség presbitériuma dr. Fenyő Miksa tiszteletére a Gazdakör helyiségeiben száztízételes vacsorát adott, amelyen az ünnepelten kívül résztvettek Kun Szabó Gyula esperes, Nozdroviczky Pál főszolgabíró, Porzsolt Ferenc egyházmegyei főjegyző, tiszaszentmártoni, Czövek Zoltán komorói, Valády Mátyás zsúrkai, Szombathy Imre eperjeskei, Papp Kálmán mándoki, Újlaki Lajos újkenézi, Balog Miklós nagyvarsányi lelkészek, dr. Szojtyori Nagy Sándor kisvárdai közjegyző, e. m. tanácsbíró, vitéz Bethlendy Ferenc közs. körjegyző s a környék számos vezetőembere. Jó hangulatban sokáig együttmaradt a társaság, mely szívébe zárta ennek a napnak és annak az embernek emlékezetét, aki nemes lelkének eme szép tettével soha el nem múló emléket állított magának a tiszabezdédi egyház történetében.

KÜLÖNFÉLÉK

Skót vendégek Debrecenben. Folyó hó 18.-án délután Magyarországon tartózkodó dr. Mackintosh professzor és dr. Webster skót lelkész Debrecenbe érkeztek. Délután 6 órakor a debreceni lelkészegyesület díszgyűlést tartott tiszteletükre. Szerdán (19.-én) délelőtt dr. Mackin-

tosh a Nagytemplomban prédikált a nagyszámú közönségnek, amelyet dr. Farkas Pál segédlelkész tolmácsolt. A vendégek szabadidejükben a város nevezetességeit nézték meg.

Április hó 5-én volt 25 éve annak, hogy Békéscsabán a református egyház megalakult. E nap egyúttal 25 éves évfordulója annak, hogy Koppányi Gyula lelkész, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbíró az újonnan alakult békéscsabai református egyház lelkészi hivatalába iktatta. Az egész gyülekezet bensőséges hálával borult le a megtartó Isten színe előtt, aki az Ő kicsiny egyházát olyan nehéz idők között megtartotta s mind lélekszámban azóta az akkori gyülekezetnek négyszeresére gyarapította, mind belső intézményekben, szeretetben és békességben meggazdagította. Egyben szeretettel emlékezett meg lelkészéről is, annak 25 éves, fáradhatatlan munkásságáról, melynek elismeréseképpen f. hó 5-én a református Nőegylet ezüstsztin koszorút nyújtott át üdvözlő szavak kíséretében, majd vasárnap a presbitérium rendkívüli díszgyűlést tartott, megemlékezvén az egyház 25 éves fennállásáról, lelkésze iránti szeretetét és ragaszkodását pedig egy diszkötésű szöszéki biblia ajándékozása által fejezte ki. Ugyancsak a Leányegyesület is vasárnap üdvözölte lelkészét s gyönyörű bibliai tárgyú gobelinképet nyújtott át.

Egyházi könyvgyűjtemény néhai dr. Ferencczy Gyula hagyatékából eladó. Érdeklődni hétköznap délelőtt: Nyomtató-utca 9.

Bécsi tanulmányútját ebben az évben is megrendezi a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége. Az ötnapos tanulmányút összes költségei Budapesttől Bécsig és vissza 40 P, melyben útiköltség, teljes ellátás, szállás bentfoglaltatik. E tanulmányút résztvevői vonattal mennek. Megtekintik Bécs összes nevezetességeit és Bécsből hajón jönnek vissza Budapestre. Jelentkezési határidő május 20. Érdeklődők forduljanak a KIE Nemzeti Szövetségéhez, Budapest, VIII., Horánszky-u. 26., 1/9.

Ott van-e már könyvtárában a Soli Deo Gloria Szövetség minden kiadványa! Rövid ideig érvényesek még a következő árak: Makkai Sándor dr.: Öntudatos kálvinizmus 1.20 P, Nem békességet... 70 fillér, Tavaszai Sándor: A kálvinizmus világmisziója 66 fillér, Csürös István: Pédának okáért 1.46 P, Böszörményi Jenő: Verőfényes úton 1.66 P, Dömötör Ilona új verses kötete: Behavazott kert 1 P, Kincs Elek tanulmánya: A telepítés nemzeti jelentősége 80 fillér, Pap Géza: Utaim, Uram, mutasd meg 40 fillér.

TARTALOM: Tanárok dolga. — Közélet: Farkas Ignác: Politizáljon-e a lelkipásztor? — Csatáry Jenő: Válasz a „Beregi sérelmek”-re. — Kósa Béla: Hogyan lett volna jobb?... — Fejlesztés Endre: „Egymás terhet hordozzátok...” — Tudósítás: Sz. I.: A debreceni egyházmegye gyűlése. — G. J.: A közép-szabolcsi egyházmegye gyűlése. — Harmonium-avató ünnepség Tiszabezdén. — Különfélék.

Laptulajdonos: Dr. KUN-BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere**Szlezák László**

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE (OS)
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél,

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bődönők, disznódló-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső:** Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —.50
- Czeplédy Emánuel:** Baltazár Dezső református püspök életrajza 2.50

MEGJELENT:

- Dr. szentpéteri Kun Béla:** Magyar református egyházalkotmány . . . . . **P 1-60**
- Dr. Erdős Károly:** Méliusz világító lámpásának sugarai. . . . . —.30
- Dr. Illyés Endre:** A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
- Dr. Incze Gábor:** Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században . . . . . 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—

Kesztyűsné Balogh Margit:

Az Úr zsámolyánál. Ára: P 3.—

- Kovács János:** Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—
- Dr. Sz. Kun Agota:** A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—
- Makkai Sándor:** Öntudatos kálvinizmus 3.60
- Orosz Tamás:** Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—
- Révész Imre:** Kálvin élete . . . . . —.80
— Révész Imre élete . . . . . 8.—

Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20

Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—

Szalonnás János: A református leány (Kötve) . . . . . 6.—

Dr. Török István: A Barthei theologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —.50

— Barth Károly teológiájának kezdetei . . . . . 3.—

Varga József: Korálkönyv . . . . . 6.—

Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . . . . 7.—

Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) . . . . . 5.—

Vincze Károly: Istennek angyalai . . . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.